

## ภาวะแทรกซ้อนของโรคฉี่หนู

ภาวะแทรกซ้อนที่พบได้บ่อยที่สุดในผู้ป่วยโรคฉี่หนูชนิดรุนแรง คือภาวะไตวายเฉียบพลัน ส่วนสาเหตุการตายของผู้ป่วยโรคนี้ส่วนใหญ่เกิดจากภาวะเกี่ยวกับปอดที่ร้ายแรงอย่างการมีเลือดออกในปอด ภาวะแทรกซ้อนอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นได้มีดังนี้

- การแท้งในหญิงตั้งครรภ์ - ภาวะเกล็ดเลือดต่ำ
- ตับวาย - ภาวะแข็งตัวของเลือดในหลอดเลือด
- มีเลือดออกในกระเพาะอาหาร
- กล้ามเนื้อลายสลายตัว - ความดันโลหิตต่ำ
- โรคเกี่ยวกับตา เช่น ม่านตาอักเสบ
- ภาวะฉุกเฉินของทางเดินหายใจในผู้ใหญ่
- โรคหลอดเลือดในสมอง เลือดออกในเยื่อหุ้มสมองชั้น

กลาง หลอดเลือดสมองอักเสบ

- โรคคาวาซากิ - โรคกล้ามเนื้อหัวใจอักเสบ
- อาการแพ้ที่ทำให้มีไข้หรือเกิดผื่นที่ขา
- โรคกล้ามเนื้อหัวใจอักเสบ - ภาวะหัวใจวาย

## การป้องกันโรคฉี่หนู



- ให้ความรู้เกี่ยวกับการติดต่อของโรคแก่ประชาชน โดยแนะนำให้หลีกเลี่ยงการว่ายน้ำหรือการเดินลุยในน้ำที่อาจปนเปื้อนเชื้อปัสสาวะจากสัตว์นำโรค หรือควรสวมใส่รองเท้าบูตป้องกันทุกครั้งหากมีความจำเป็น

- หมั่นตรวจตราแหล่งน้ำและดินทรายที่อาจมีเชื้อปนเปื้อน ควรระบายน้ำตามท่อระบายออกแล้วล้างเพื่อกำจัดน้ำที่ปนเปื้อน

- ส่งเสริมการป้องกันโรคแก่ผู้ที่ทำอาชีพที่มีความเสี่ยงทั้งหลาย โดยให้สวมถุงมือยางหรือรองเท้าบูต

- ควบคุมและกำจัดหนูตามบริเวณที่อยู่อาศัย สถานที่ทำงาน รวมถึงสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบท

- แยกสัตว์ที่ติดเชื้อออกจากสัตว์ชนิดอื่น ๆ และบริเวณที่อยู่อาศัย เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโรค

- ปศุสัตว์และสัตว์เลี้ยงควรได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคฉี่หนู โดยเลือกฉีดวัคซีนซีโรวาร์ (Serovars) สำหรับป้องกันเชื้อฉี่หนูชนิดที่พบได้บ่อยตามท้องถิ่นนั้น ๆ ทั้งนี้การฉีดวัคซีนแม้จะสามารถป้องกันโรคฉี่หนู แต่ไม่อาจป้องกันการติดเชื้อหรือแพร่เชื้อทางปัสสาวะได้

**การป้องกัน**

- 1. หลีกเลี่ยงการแช่หรือลุยน้ำ
- 2. เกษตรกรใช้ถุงมือยางและรองเท้าบูต
- 3. ควบคุมกำจัดหนูในบริเวณที่อยู่อาศัย
- 4. ล้างมือ ล้างเท้าให้สะอาดหลังลุยน้ำ
- 5. ฉีดวัคซีนป้องกันโรคแก่ปศุสัตว์ เช่น โค กระบือ และสัตว์เลี้ยง เช่น สุุนัข



คู่มือประชาชน

เรื่อง

โรคฉี่หนู (เลปโตสไปโรซิส)

จัดทำโดย

องค์การบริหารส่วนตำบลบางเตย

สำนักปลัด งานสาธารณสุข

โครงการรณรงค์ควบคุมและป้องกันโรคติดต่อ



## โรคฉี่หนู หรือ เลปโตสไปโรซิส

โรคฉี่หนู (Leptospirosis) หรือเรียกอีกอย่างว่าโรคเลปโตสไปโรซิส เป็นการติดเชื้อแบคทีเรียชนิดหนึ่งที่เกิดขึ้นได้ทั้งกับคนและสัตว์ การติดเชื้อในคนมีสาเหตุมาจากการสัมผัสดิน น้ำ อาหารที่ปนเปื้อนปัสสาวะ เลือด หรือเนื้อเยื่อของของสัตว์ที่ติดเชื้อชนิดนี้ เช่น สุนัข วัว ควาย หนู สุกร ม้า สัตว์ป่า เป็นต้น



### อาการของโรคฉี่หนู

ผู้ติดเชื้อจากโรคฉี่หนูจะสามารถแสดงอาการได้ตั้งแต่ 2-30 วันหลังได้รับเชื้อ แต่ส่วนใหญ่มักแสดงอาการในช่วงประมาณ 7-14 วัน ซึ่งอาการของโรคนี้อาจปรากฏตั้งแต่มิมีอาการเลย มีอาการขึ้นอ่อนไปจนถึงขั้นรุนแรงถึงชีวิต

โรคฉี่หนูส่วนมากมักไม่ทำให้เกิดอาการรุนแรง มีเพียงอาการทั่ว ๆ ไปคล้ายโรคหวัดใหญ่ ดังนี้

\*\* คลื่นไส้ อาเจียน ปวดศีรษะ มีไข้สูง หนาวสั่น ปวดกล้ามเนื้อหรือข้อต่อ เจ็บช่องท้อง รู้สึกเหนื่อยล้า ตาแดงหรือระคายเคืองที่ตา มีผื่นขึ้น ไม่อยากอาหาร ท้องเสีย

อาการของโรคฉี่หนูที่ไม่รุนแรงดังข้างต้นเป็นอาการในระยะแรกและมักหายไปตัวเองใน 5-7 วัน แต่มีผู้ป่วยราว 5-10 เปอร์เซ็นต์ที่อาการเหมือนจะดีขึ้นและหายดี หลังจากนั้นประมาณ 1-3 วันกลับทรุดลง เนื่องจากมีการพัฒนาของโรคไปสู่โรคฉี่หนูแบบรุนแรง และยังสามารถส่งผลกระทบต่ออวัยวะต่าง ๆ เช่น สมอง หัวใจ ตับ ไต หรือปอดได้เลยทีเดียว อาการของโรคชนิดรุนแรงที่อาจเกิดขึ้นได้มีดังนี้

\*\* มือ เท้า หรือข้อเท้าบวม เจ็บหน้าอก ตีขาน หายใจลำบาก หายใจหอบเหนื่อย หัวใจเต้นผิดจังหวะ มีอาการ

ของเยื่อหุ้มสมองอักเสบหรือสมองอักเสบ เช่น ปวดศีรษะ คลื่นไส้ ชัก ไอเป็นเลือด



### สาเหตุของโรคฉี่หนู

เชื้อแบคทีเรียที่ทำให้เกิดโรคฉี่หนูมีชื่อว่า เลปโตสไปรา (Leptospira) มักพบการติดเชื้อชนิดนี้ได้ในสุนัขหรือสัตว์ตามฟาร์ม เช่น สุกร โค กระบือ รวมถึงสัตว์จำพวกหนู โดยการแพร่เชื้อสู่คนสามารถเกิดขึ้นได้เมื่อดวงตา ปาก จมูก หรือร่างกายส่วนที่เป็นแผลสัมผัสกับปัสสาวะ เลือด หรือเนื้อเยื่อจากสัตว์ที่ติดเชื้อ

ส่วนเชื้อที่มากับปัสสาวะสัตว์ติดเชื้อที่ปนเปื้อนมากับน้ำ ดินที่เปียก หรือพืชผักต่าง ๆ ก็เป็นสาเหตุของการติดเชื้อทางอ้อมได้ เนื่องจากแบคทีเรียชนิดนี้สามารถไชเข้าสู่ร่างกายได้ทางเยื่อบุตา ปาก จมูกของคน รวมถึงรอยแผล รอยขีดข่วนทั้งหลาย หรือแม้แต่ผิวหนังปกติที่แช่อยู่ในน้ำเป็นเวลานานจนอ่อนนุ่ม การย่ำดินโคลน แขนในน้ำท่วม หรือว่ายน้ำ จึงเสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคฉี่หนู

ผู้ที่ทำงานหรืออยู่ในภาวะต่อไปนี้อาจมีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อจากโรคฉี่หนูสูง ควรระวังระมัดระวังเป็นพิเศษ ได้แก่

- คนที่ทำงานฟาร์มปศุสัตว์หรือทำงานใกล้ชิดกับสัตว์สัมผัสเนื้อหรือมูลของสัตว์
- คนแล่นเรือหรือคนที่ทำงานกับสัตว์ที่ตายแล้ว
- ชาวประมงที่หาสัตว์ตามแหล่งน้ำจืด
- ผู้ที่อาบน้ำตามแม่น้ำ ลำคลอง ที่เป็นแหล่งน้ำจืดทั้งหลาย
- คนที่ทำกิจกรรมหรือเล่นกีฬาทางน้ำ เช่น ว่ายน้ำ พายเรือ แล่นเรือ ล่องแก่ง เป็นต้น

- สัตวแพทย์ - ทหาร - พนักงานกำจัดหนู
- พนักงานลอกท่อ - คนงานเหมือง
- ผู้มีอาชีพสัมผัสผืนน้ำหรือคนที่ว่ายน้ำในที่น้ำท่วมขังนาน ๆ

### การรักษาโรคฉี่หนู

โดยมากโรคฉี่หนูมักไม่มีอาการรุนแรงและหายดีได้เองหรืออาจรักษาด้วยยาปฏิชีวนะอย่างยาเพนิซิลลิน (Penicillin) หรือดอกซีไซคลิน (Doxycycline) เป็นระยะเวลา 5-7 วัน ซึ่งควรต้องรับประทานตามกำหนดให้ครบถ้วนแม้อาการจะดีขึ้นแล้วก็ตาม เพื่อให้แน่ใจว่าเชื้อแบคทีเรียถูกกำจัดจนหมด และป้องกันการกลับไปติดเชื้ออีกครั้ง

นอกเหนือจากยาปฏิชีวนะ ผู้ป่วยอาจรับประทานยาแก้ปวดอย่างไบรูโพรเฟน (Ibuprofen) หรือพาราเซตามอล (Paracetamol) เพื่อลดอาการปวดศีรษะ มีไข้ และปวดกล้ามเนื้อได้เช่นกัน

ส่วนหญิงตั้งครรภ์ต้องระวังเป็นพิเศษ เนื่องจากเชื้ออาจแพร่ไปสู่ทารกในครรภ์และส่งผลกระทบต่อชีวิตได้ ดังนั้นหญิงตั้งครรภ์ที่มีอาการของโรคฉี่หนูจึงอาจต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลและเฝ้าดูอาการอย่างใกล้ชิด

